

Hoe zit het met jouw batterijen? Heeft de vakantie ze weer opgeladen? Of valt de start van het schooljaar je zwaar? Laat ons wel wezen: de job van leraar is veeleisend. Heel wat onderzoek wijst uit dat de werkdruk hoog is. We verwachten heel wat van leraren. En dat mogen we. Zij zijn de belangrijkste succesfactor – naast leerlingen zelf – als het gaat om leerprestaties. Tenminste als die leraren uitgerust voor de klas staan.

Toch geven steeds meer leraren aan dat hun batterijen te snel opraken. De reden? Ze zien hun autonomie krimpen. Terwijl ze het liefst zelf willen bepalen hoe hun leerlingen tot de beste leerresultaten komen, zitten ze met allerlei ‘moetens’ van de leerplannen, de inspectie, de directie of ‘het beleid’ in het hoofd. Of laten ze hun les dicteren door hand – en werkboeken. Dat heeft ook ernstige gevolgen voor het welzijn, de motivatie en uiteindelijk ook de leerprestaties van hun leerlingen. Leraren met een beperkte autonomie denken niet meer helder na. Ze zijn een speelbal van wat anderen beslissen.

“Te veel leraren laten hun les dicteren door hun handboek”

Hoe komt het dat een groot deel van de leraren opgewassen is tegen deze druk, en anderen niet? Het antwoord vond ik laatst in de Hubo, waar ik op zoek was naar een nieuwe accuschroefboormachine. De verkoper in de winkel zei dat in mijn oude toestel nog een klassieke Nikkel Cadmiumbatterij zat. Die heeft last van geheugeneffecten. De batterij verliest aan capaciteit door regelmatig tussentijds op te laden. Machines met een Lithium Ion batterij (Li-Ion) daarentegen hebben baat bij een context waarin ze continu geprikkeld en opgeladen worden. Bovendien zijn ze uitgerust met een ‘beveiliging’ die te diepe ontlading tegengaat.

Vrij vertaald naar het brein van een leraar: te veel externe prikkels zorgen niet voor extra energie maar vullen langzaam je hoofd zodat er voor eigen energie nog weinig plaats blijft. Dat vermindert de levensduur en autonomie. Leraren met een Li-ion batterij halen hun energie uit de continue interactie met hun leerlingen en collega’s. Ze geven zichzelf de toestemming voor wat ze doen in plaats van het te vragen aan ‘een ander’. Ze verliezen geen energie door te focussen op de dingen waar ze geen controle op hebben. Ze onderscheiden hoofd van bijzaken en gebruiken de eindtermen als werkkader, in plaats van een kant-en-klaarhandboek. Zo lijkt plots heel wat meer mogelijk. Stel jezelf dus iedere

keer opnieuw de vraag die je wellicht ook van je leerlingen krijgt: waarom moeten we dit doen? Als je daar geen zinnig antwoord op kan geven, doe dan iets anders of pak het even anders aan. Jij bent immers de leraar.

Leraren aangedreven door Li-Ion-energie hebben bovendien een extra troef: ze zijn vatbaar voor sociale steun. Ze werken samen met andere collega’s en ondersteunen elkaars beslissingen. Daardoor voelen ze zich serieus genomen. Dat werkt positief op hun zelfvertrouwen en bevordert hun autonomie. Je ingraven in je eigen vak of klaslokaal haalt je autonomie net genadeloos onderuit...

Gelukkig kunnen batterijen vervangen worden. Die keuze kan je zelf maken. Hopelijk heeft de zonnige zomervakantie jou daarvoor de nodige energie gegeven.

*Bert Smits is sociaalpedagoog, auteur en ondernemer. Hij is mede-oprichter van het ‘Mysterie van Onderwijs’, een platform dat innovatie en ondernemerschap in onderwijs wil stimuleren.
www.bertsmits.be*